

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

Status

RIKSORGAN FÖR SVERIGES LUNGSJUKA

Från Romanäs sanatorium. (Se artikel inuti tidningen).

LÄS I DETTA NUMMER:

Ledare:

KONTROLL
OVER INSAMLINGARNA

★

D:r Nils Levin:

NEGATIV ELLER POSITIV

★

OM STUDIEVERKSAMHET PÅ
NORSKT SANATORIUM

★

Josef Kjellgren:

MÖTE PÅ VÅRDHUSET

★

Fritz Stenlund:

TRUMMORNA DÅNA

★

KORSORD - SCHACK - KRONIKA
PATIENTERNAS SPALT

Huvudkontor i Jönköping

STOCKHOLM

Det finns hos Pub!

Ja, vad Ni än för tillfället råkar önska Er, så passar vårt slagord in. Det ligger mycket mera bakom detta — "det finns hos Pub" än vad man föreställer sig första gången man ser det. Och inte nog med att det finns hos Pub — det finns också i bästa kvalitet, största tänkbara sortering och till priser, som äro överkomliga för var och en.

Paul U. Bergströms A.-B. Stockholm

Pappersaffären Svenskt Papper Aktiebolag

Sveavägen 98 V, Stockholm - Tel.: Växel 23 11 20

A.-B. Brusafors-Hällefors Försäljningskontor

Lager av olika papperssorter samt kartong och kuvert.

Aktiebolaget R. & H. Lundin

STOCKHOLM 4

Tel.: 49 45 80—49 45 81

Specialaffär i tarmar.

Dagligen alla sorters Slaktavfall — färskt och lättsåltat.
Maskinavdelning för charkuterimaskiner.

Utställning och kontor:

LILLA NYGATAN 4 — Stockholm. Tel.: 20 05 89 — 21 15 22

A.-B. STOCKHOLMS PATENTBYRÅ

K. Y. Zacco & E. H. Bruhn, Verkst. dir., bergsing., jur. kand.
Axel Hasselrot, f. d. byrådir. i Kungl. Patent- o. Regist.-verket, docent vid Kungl. Tekn. Högskolan. Tel. växel 23 09 70
Centrum, Kungsgatan 36, Stockholm. Grundad 1878. Vår handbok med råd och upplysningar rörande patent sändes gratis på begäran.

PATENT VARUMÄRKEN

BETALD ANNONSPLATS

BRAND-, ANSVARIGHETS-, CYKEL-, GLAS-, IN-
BROTTS- OCH VATTENLEDNINGSSKADE-
FÖRSÄKRING

samt de kombinerade försäkringsformerna.

Fastighets- och Villaägareförsäkring

Våra ombud återfinnas lättast i
RIKSTELEFONKATALOGEN
— Blå delens första sida —

Kör som vanligt —

kör med G. M:s gengasdrivna bilar

G. M:s samtliga gengasaggregat äro tillverkade med all den sakkunskap och omsorg, som utmärker den svenska General Motorsfabrikens bilproduktion.

Därför är det den rationellaste lösningen av dagens trafikproblem att köra en General Motors vagn med General Motors gengasaggregat.

Bakom en sådan kombination finnes även G. M:s hela landet omfattande och *ansvarskännande* serviceinstitution.

Häri ligger en bättre garanti än någon annan för kontinuerlig drift under alla förhållanden.

VÄND EDER TILL NÄRMASTE G. M.-FÖRSÄLJARE

General Motors Nordiska AB. STOCKHOLM

Gott dricksvatten

erhåller ni säkrast genom brunnsbörning. Vi utföra börningar efter vatten i såväl berg- som jordlager. Låt oss lämna förslag på ordnandet av Eder vattenfråga.

SVENSKA DIAMANTBERGBÖRNINGEN A.-B.

Kungsgatan 44

STOCKHOLM

Tel. 23 33 80

BORÅS

Aktiebolaget Marks J. Emanuelsson

Dir. J. Emanuelsson — BORÅS
Manufaktur, Korta varor en gros

Skydda de friska
genom att effektivt
hjälpa de sjuka!

Status

RIKSORGAN FÖR SVERIGES LUNGSJUKA

FEBR. 1941

Utkommer en
gång i månaden
4:de årgången

Redaktör och ansvarig utgivare:
JOHANNES SANDRÉN

Telefon 41 39 99 Postgiro 154420
Götgatan 83^{II}, Stockholm

"De Lungsjukas Eftervårdskommitté"
De Lungsjukas Riksförbund

Kontroll över insamlingarna

Inom Justitiedepartementet har utarbetats ett utkast till förordning angående offentliga insamlingar, syftande till bättre kontroll över dylika. I utkastet föreslås bl. a., att offentlig insamling ej må anordnas utan tillstånd av regeringen. Undantag göres dock för insamlingar, anordnade av politiskt parti eller till förmån för religiöst eller välgörande ändamål i samband med andaktsövning. Vidare får insamling äga rum till förmån för välgörande, kulturell eller allmännyttig stadigvarande institution, därest den sker med institutionens godkännande. Enligt utkastet får vidare tillstånd till insamling ej vägras utan synnerliga skäl, såsom då omkostnaderna för insamlingen finnas oskäligt stora eller om insamlingen skulle strida mot god sed.

Ytterligare stadgas, att polismyndigheten äger förbjuda offentlig insamling eller återkalla tillstånd om givna kontroll- eller ordningsföreskrifter ej iakttas eller om insamlade medel ej användas för uppgivet ändamål eller insamlingen eljest innefattar missbruk av allmänhetens förtroende eller om insamlingen strider mot god sed. Enligt ett kompletterande stadgande skall envar som anordnar offentlig insamling vara pliktig att på begäran av polismyndigheten avge redovisning över insamlingen och användningen av behållningen.

Utkastet innefattar till sist bestämmelser om straff samt om förverkande av olovligen insamlade medel.

*

Det är med tillfredsställelse man konstaterar denna förberedelse till ordnande av de kaotiska förhållanden, som f. n. äro rådande då det gäller insamlingar till olika "välgörande" och "allmännyttiga" ändamål. Ifråga om många av dessa insamlingar under de senaste åren har kontrollen varit slapp, ja, ofta obefintlig, och dessa geschäft i välgörenhet, försvarsvilja, religion m. m. ha blivit till en hel "bransch", inom vilken mer eller

mindre ljusskygga "affärsmän" skurit guld med täljknivar. Icke minst ha geschäften i de lungsjukas namn frodats. Man påminner sig t. ex. det s. k. "Tuberkulovårdens sociala riksförbund", där vederbörande geschäftmakare lyckades dupera icke blott allmänheten utan även flera av tuberkulovårdens målsmän. Under de senaste decennierna ha otaliga "sanatorietidningar" (varmed *icke* förstås de publikationer, som utgivas av sanatoriernas patienter) sett dagens ljus; ofta värdelösa tryckalster med billigast möjliga utförande, papper och innehåll, vilka försålts "till förmån för bröstsjuka" eller "för obemedlade lungsjuka". Nyligen har polisen haft anledning att syna i sömmarna ett dylikt företag, som utgivits från Halmstad. "Tidningen" har kallat sig "De lungsjukas egen tidning", och innehållet utgöres av gamla klipp samt annonser om preventivmedel och pornografi ("tidningen" var åsatt ett pris av 50 öre!). Gemensamt för dessa "sanatorietidningar" är frånvaron av all slags kontroll och revision. Stundom "anslår" geschäftmakaren några tiotusent av vinsten på företaget till "hjälp åt bröstsjuka", vars tacksamhetsbetygelser för den stortade donationen slås upp under stora rubriker i nästkommande nummer i avsikt att stimulera allmänhetens köplust. Att auktoriserad revision eller offentlig kontroll av företaget saknas, tänker allmänheten inte på!

*

Det ovannämnda författningsutkastet torde i sin nuvarande form knappast giva möjlighet till en *effektiv* sanering av den vildvuxna flora, som dessa privatgeschäft i de lungsjukas — och andra sjukas och olyckligas — namn utgör. Utkastet har emellertid utsänts på remiss till olika institutioner och det är att hoppas, att man därvid kommer att inse, att då man nu vill åstadkomma ordnade förhållanden ifråga om de

Att avskaffa "fattigvård"

och ersätta det med en benämning som "socialhjälp", vilket Stockholms kommunala omorganisationskommitté nu föreslagit, kan vid första påseende tyckas vara en ganska obetydlig och till och med onödig reform, skriver D. N.

Det ligger nära till hands att bemöta motviljan mot denna hjälpforms nuvarande namn med förnuftsmässiga argument om att det inte är någon skam att vara fattig, att denna hjälp är en medborgerlig rättighet och inte en allmosa o. s. v. Men går man frågan närmare in på livet, är det svårt att avvisa de skäl som tala för en omdöpning. Motviljan mot fattigvård är ett folkpsykologiskt faktum. Det är på längre sikt inte någon fördel, utan tvärtom en nackdel, att denna motvilja avskräcker behövande från att söka hjälp på ett så tidigt stadium som de annars skulle göra. Erfarenheten visar att åtskilliga hjälpfall på det sättet kommer alltför sent under handläggning, att hjälpbehovet genom sjukdom eller av andra skäl hunnit fördjupas på ett sätt som gör varaktigare och därmed kostsammare hjälpåtgärder erforderliga. Vad som kunde varit ett akut och förhållandevis kortvarigt fall blir lätt ett kroniskt. Det ökar be-

lastningen på samhällets hjälporgan, och det förvandlar i mångt individuellt fall en motgång till ett olycksöde.

Samhället har givit efter för uppfattningen om fattigvård som något degraderande genom att för tillgodoseendet av vissa hjälpbehov föreskriva former "utan fattigvårdskaraktär". Dubbelorganisation i onödan har blivit en följd av detta. Inför man en benämning som "socialhjälp" eller något liknande — även "sammällshjälp" har varit på tal — skapar man en av förutsättningarna för den centralisering av socialvården som nu planeras för Stockholms del.

Med instämmande i ovanstående vill man dock med skärpa understryka, att det viktigaste i detta spörsmål — eller det, som först borde bli föremål för reform — är de sjukas, t. ex. de lungsjukas, beroende av denna "fattigvård". Om det icke är "någon skam att vara fattig" är det än mindre någon skam att ha blivit sjuk. Framförallt är den omständigheten att en person drabbats av lungsjukdom icke något skäl, varför han skall förödmjukas genom "fattigvård".

Skilj på sjukvård och fattigvård — det är första förutsättningen för att en sanering av den nuvarande "socialvårdens" villsamma djungel skall kunna genomföras!

offentliga insamlingarna, frågan löses på ett sådant sätt, att *all* privat insamlings- och försäljningsverksamhet, som ockrar på sjuka och fattiga, som försiggår under ljusskygga former och som ej är underkastad offentlig kontroll, hädanefter omöjliggöres. En lagstiftning, som endast toge sikte på de "stora" geschäften vore en halvmesyra, ty den ginge inte till roten av det onda.

För de lungsjuka är det framförallt ett renlighetskrav att något göres för att rensa upp det ogräs, som parasiterar på dem och deras nödläge. Det är också de lungsjuka och deras organisationer — liksom deras egna tidningsorgan — som i första hand bli lidande på den misstänksamhet, som privatgeschäften förr eller senare måste väcka hos allmänheten.

J. S—n.

Furs sanatorium har fått barnpaviljong. Den nya barnpaviljongen vid Furs sanatorium, Saleboda, har nu tagits i bruk, varigenom sanatoriets vårdplatser ökats med 58 till 197.

Den nya paviljongen med sina 66 platser (den gamla barnavdelningen har vid omändring till avd. för vuxna givetvis förlorat några platser) är en hypermodern, ljus, glad och trivsamt inrättning. Bl. a. äro väggarna i såväl lekrum och matsal som sovrum dekorerade med trevliga djur- och sagomotiv. Kostnaden för den nya paviljongen uppgår till sammanlagt 319 708 kronor.

Grängesbergs tbc-sjukhus lägges ned. Grängesbergs tuberkulosjukstuga kommer den 1 maj att nedläggas. Patientantalet vid sanatoriet har under de senaste åren varit mycket ringa, varför man inom sjukhusdirektionen sedan länge dryftat planerna på att nedlägga dess verksamhet.

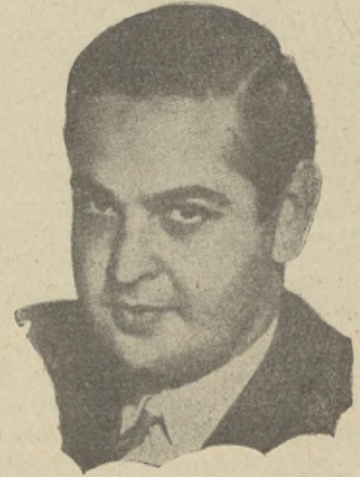
Sanatoriet byggdes år 1906 av Grängesbergs gemensamma förvaltn. för att tillgodose tuberkulosvården för Grängesberg, Kiruna och Malmberget och har alltsedan dess med statsbidrag drivits av bolaget. Nedgången av patientantalet beror till stor del på att landstinget inköpt Solbacken, som nu tar hand om större delen av Grängesbergssjukstugans forna klientel.

Förbundsorganisationerna äro mobiliserade till intensivt arbete för Tidskriften Status och Förbundet.

NEGATIV ELLER POSITIV

Vad innebär en tuberkulinundersökning?

Av **DOKTOR**
NILS LEVIN

Vad innebär då ett negativt eller positivt tuberkulinprov?

Ett *negativt* tuberkulinprov, utfört med en känslig tuberkulinreaktion, innebär ur praktisk synpunkt sett, att personen ifråga *icke* varit utsatt för tuberkulös smitta och alltså är helt fri från tuberkulos. Det finns emellertid vissa förhållanden, som göra, att en annars positiv tuberkulinreaktion kan bli negativ. En hög feber eller en nyligen passerad infektionssjukdom kunna vara sådana moment, som nedsätta tuberkulinkänsligheten. Det är av vikt, att en tuberkulinundersökning icke utföres under eller omedelbart efter sådana sjukdomar. Likaledes är en person negativ under tuberkulosens inkubationstid, d. v. s. den tid som förflyter från infektionstillfället tills sjukdomen ger iakttagbara förändringar. Inkubationstiden för tuberkulos är 4—6 veckor, varför ett negativt tuberkulinprov bör göras om när 1 à 2 månader förflutit efter en befarad nedsmittning.

Ett *positivt* tuberkulinprov innebär, att personen ifråga någon gång under sin tidigare levnad varit utsatt för tuberkulös smitta. *Detta säger dock ingenting om att personen har en pågående tuberkulos.* Har en person nämligen en gång haft en tuberkulös infektion, reagerar denne praktiskt taget under hela sitt återstående liv positivt för tuberkulinprovet. En sådan tuberkulös infektion ha de flesta vuxna haft, men detta är icke liktydigt med, att de ha eller ha haft tuberkulös sjukdom. Vi skilja nämligen på tuberkulös infektion och tuberkulös sjukdom. Endast ett fåtal, kanske högst 5 %, sjuknar i samband med den tuberkulösa infektionen, i tuberkulös sjukdom. Hos alla andra passerar den tuberkulösa infektionen alldeles spårlost, och den positiva tuberkulinreaktionen blir det enda kvarstående tecknet på den passerade infektionen. Detta hindrar icke, att personen vid upptäckandet av den positiva tuberkulinreaktionen verkligen har en pågående tuberkulös sjukdom. Det blir den fortsatta läkarundersökningen, som får avgöra, om den positiva tuber-

Tuberkulinundersökningen är ett av de bästa vapnen i kampen mot tuberkulos. Den är ett av de säkraste medlen för uppletande av nya tuberkulosfall.

Vad innebär en tuberkulinundersökning? Den innebär, att man genom att applicera tuberkulin på eller i huden undersöker om en person reagerar negativt eller positivt för tuberkulinprovet. Tuberkulinet är en blandning av dödade tuberkelbaciller och deras gifter. Tillföres detta en organism, som varit utsatt för en tuberkulös infektion, uppstår på applikationsstället en röd fläck, vilket visar att tuberkulinprovet blir *positivt*. Tillföres det däremot en organism, som icke varit utsatt för nämnda infektion, blir huden oförändrad, d. v. s. tuberkulinprovet utfaller *negativt*.

Hur utföres tuberkulinprovet?

Det kan utföras på flera olika sätt. Det enklaste är att ingnida tuberkulinet i form av en salva i huden, eller anbringa det som häftplåster på huden. Dessa båda sätt äro enkla och smärtfria, men mindre effektiva. Det gäller om tuberkulinproven, att ju enklare de äro att utföra, desto osäkrare blir resultatet. Mera tillförlitligt är att förmedelst en skära anbringa tuberkulinet i huden. Detta kallas efter dess upptäckare Pirquet för Pirquetprovet. Tillförlitligast är att inspruta tuberkulinet i själva huden. Detta kallas Mantouxprovet efter dess upptäckare Mantoux. Detta senare sätt erbjuder också den stora fördelen, att de insprutade tuberkulinlösningarnas styrka kan varieras. Man behöver då icke riskera att vid första undersökningen få onödigt stark tuberkulinlösning med onödigt stark reaktion, d. v. s. onödigt stor röd fläck. Det är av den anledningen, som man ofta börjar med en svag tuberkulinlösning, och om provet med denna blir negativt, fortsätter man med en starkare. Detta kan behöva upprepas ett par tre gånger, varför en fullständig tuberkulinundersökning i en del fall kan taga en vecka eller mer i anspråk. Tuberkulinprovet avläses på 2:a eller 3:dje dagen efter utförandet, vilken metod man än använder. Vilken tuberkulinmetod skall man då använda? Detta är en sak som blir beroende av omständigheterna. Vid t. ex. en skolbarnsundersökning, då många tusen barn skola undersökas, kan av praktiska skäl det omständligare Mantouxprovet icke utföras, varför man får nöja sig med salv- eller häftprovet. Vid t. ex. en undersökning på dispensären, där personal och utrustning äro inställda på finare tuberkulindiagnostik, kommer däremot ofta Mantouxprovet till användning.

kulinreaktionen är tecken på pågående tuberkulös sjukdom eller endast tecken på en tidigare genomgången och vid undersökningstillfället utläkt infektion.

Den positiva tuberkulinreaktionens styrka, d. v. s. "den röda fläckens" storlek, säger icke huruvida tuberkulös sjukdom föreligger eller ej. Den säger ej heller någonting om de tuberkulösa förändringarnas utbredning eller svårighetsgrad.

Det är emellertid ytterst viktigt såväl för den undersökte som för läkaren att känna utfallet av tidigare utförda tuberkulinreaktioner. Har tuberkulinreaktionen varit positiv, har man, dels en viss — dock icke absolut — immunitet, d. v. s. motståndskraft, mot senare eventuellt inträffade nedsmittningar, och dels är det onödigt att upprepa den, då den ju vanligen står positiv hela livet igenom. Har tuberkulinreaktionen däremot varit negativ, kan tuberkulossmitta ha inträffat efter det tidigare undersökningstillfället, och bör provet av den anledningen göras om.

Vid angivandet av utfallet av en tuberkulinreaktion finns det endast två benämningar, som äro godtagbara, nämligen *negativ eller positiv*. Det är otroligt mycket som syndas häremot. Det hör till sällsyntheterna, att man kan få ett korrekt svar vid förfrågan om, hur tidigare prov utfallit. Ofta veta patienterna icke alls resultatet eller också svara de, att doktorn sa "jag var frisk", "jag var utan tuberkulos" eller "provet var bra" o. d. Detta säger ingenting. Man kan mycket väl "vara frisk" och "utan tuberkulos", även om tuberkulinreaktionen är positiv, och provet kan "vara bra" både om det är negativt och positivt. Det är beroende på omständigheterna. Ett negativt prov kan vara "bra", om man misstänker tuberkulos, och ett positivt prov kan också vara "bra", om den undersökte t. ex. befinner sig i tuberkulös omgivning, emedan han då, som jag tidigare framhållit, har en viss motståndskraft mot nedsmittning. Låt oss därför gå in för, att angiva tuberkulinreaktionen som *negativ eller positiv*. Har en tuberkulinundersökning utförts på er eller edra barn, så ge er inte till tåls, förrän ni av undersökaren fått besked, om den utfallit *negativt eller positivt* — all annan benämning är värdelös.

Vad har man för nytta av tuberkulinprovet?

Den största nyttan har man vid uppspårandet av tuberkulosfall. Har t. ex. ett tuberkulosfall inträffat på en arbetsplats eller i en familj, gäller det för dispensären att utreda omständigheterna vid insjuknandet. Det gäller dels att söka reda på en eventuell smittkälla till fallet, dels att taga reda på arbetskamrater eller familjemedlemmar, som eventuellt blivit smittade av den sjuke. Man tillgriper då i första hand tuberkulinprovet. Omgivningen tuberkulinprövas. På så sätt skiljas de negativa från de positiva. De negativa kunna ju varken vara smittade eller komma i fråga såsom smittkälla, då de varken ha eller ha haft tuberkulos. De positiva däremot måste närmare undersökas. Enligt den nyligen ikraftträdde dispensärförordningen bör varje sålunda påträffad tuberkulinpositiv person underkastas fortsatt undersökning med röntgen, vare sig nu detta sker privat eller på centralsdispensären. Varje människa i Sverige är skyldig att på anmaning underkasta sig en sådan undersökning. Skulle någon

Sulfonamid förvärrar tbc?

Varning mot missbruk av de nya preparaten

De nya preparaten av sulfonamid och andra närbesläktade ämnen ha visat sig ytterst verksamma vid bekämpande av ett stort antal av bakterier förorsakade sjukdomar, bl. a. lunginflammation. På detta område finns redan en rik litteratur. I fråga om lungtuberkulos är det publicerade materialet däremot magert, ehuru en del försök med marsvin, som infekterats med tbc, givit ganska gynnsamma resultat. I det senaste numret av Nordisk Medicin har emellertid med. dr. K. A. Vannfält vid Centralsanatoriet i Uppsala sammanställt ett antal fall av lungtuberkulos hos människa, som enligt hans mening visa att behandlingen med preparat av sulfapyridin eller sulfonamid synes vara ägnat att *förvärra* sjukdomen, så att den får ett mera svårartat eller långvarigt förlopp. Det är därför nödvändigt att göra en noggrann undersökning för att utröna orsaken till ett febertillstånd, innan man försöker pröva effekten av de nya kemiska läkemedlen.

Dr Vannfält framhåller att hans material är för litet för att tillåta några generella slutsatser. Det omfattar endast 16 fall av tbc, vilka remitterats till sanatoriet, sedan de tidigare behandlats med sulfonamid- eller sulfapyridinpreparat. Varje enskilt fall för sig väcker knappast någon misstanke om att de nämnda preparaten skulle ha någon skadlig inverkan på den tuberkulösa lungprocessen, skriver dr V. Om man sammanställer materialet, får man dock ett intryck av att sjukdomen hos dessa patienter fått ett elakartat eller särskilt långvarigt förlopp. Detta gäller i synnerhet dem som behandlats med sulfapyridinpreparat, vilka ju visat sig särskilt verksamma vid lunginflammationer. Av tio med sådana preparat behandlade patienter ha tre avlidit efter en tid, som växlar från 14 dagar till sex månader. Och av de återstående sju ha sex visat utbredda tuberkulösa förändringar, om ock i några fall blott i mindre grad. Febern har ofta varit hög och långvarig och den s. k. sänkan visat mycket höga värden.

Då det observerade antalet sjuka varit så litet, kan det usla resultatet naturligtvis bero på en olycklig slump. Dock kan det knappast vara fråga om ett urval av från början dåliga fall, där läkaren känt sig frestad att göra ett försök med den ultramoderna kemoterapeutiska metoden. Författaren har därför kommit till den uppfattningen att den tuberkulösa processen ofta fortskrider som följd av behandling med sulfapyridin och denna verkan jämväl riskeras genom ordination av sulfonamid. Någon som helst gynnsam effekt av vare sig sulfapyridin eller sulfonamid har ej i något enda fall av lungtuberkulos observerats av dr Vannfält.

Resultatet är nedslående, men knappast överraskande. Röstter, som varnat mot överskattning och missbruk av de nya läkemedlen ha tidigare höjts från många håll.

neka, har hälsovårdsnämnd möjlighet att rekvirera polijshjäl för att få den motsträvige till undersökning.

Av ovanstående framgår att tuberkulinundersökningen icke är någon "onödig" undersökningsmetod. Det är av verklig betydelse i en effektiv antituberkulöskamp att veta, vilka som äro *negativa*, och vilka som äro *positiva*.

(Sv. Nationalföreningens Kvartalsskrift.)

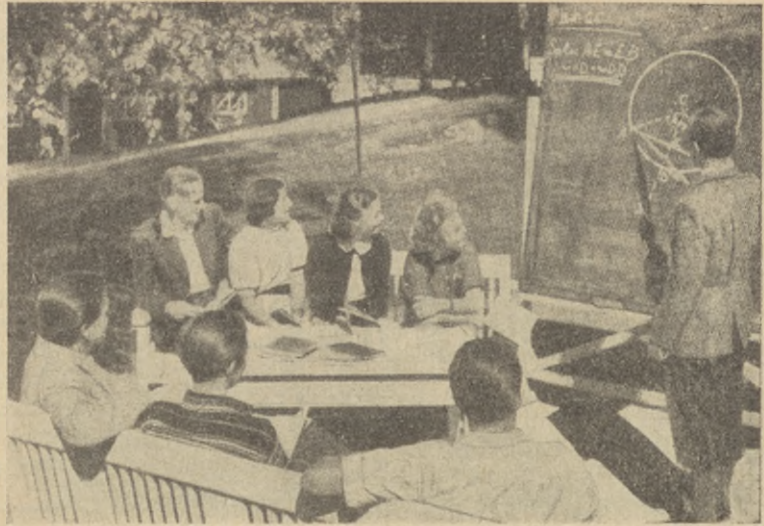
Kan Du något—

lär bort det till andra!

***

Inspirerande motto från norskt sanatorium. — Hur man ordnat studieverksamheten på Vardåsen.

*Frejdiga norske gutter og piker
Undervisningstimme i det fria på
Vardåsens sanatorium.*

"Kan Du något, så lär bort det till andra", är mottot för den studieverksamhet, som med gott resultat och till patienternas stora tillfredsställelse startats vid Vardåsens sanatorium i Asker, Norge. Arbetsterapin har sedan länge varit införd vid detta sanatorium, men man har insett, att det inte räcker bara med att sysselsätta patienterna — ehuru detta i och för sig är en viktig sak — man måste framförallt sysselsätta dem på ett sätt, som de ha nytta av även efter sanatorievistelsen.

Aftenposten har haft en intervju med sanatoriets överläkare Tuxens, som också framhöll, att det mera "okvalificerade" arbete, som ordineras sanatoriepatienterna, endast löser ögonblickets problem. "Vi få visserligen patienten sysselsatt, men målet måste vara att skaffa honom eller henne en sysselsättning, som syftar längre än t. ex. att klippa gräsmattor o. d.

Det är därför vi med ovanstående motto satt igång med en serie kurser för våra patienter. F. n. ha vi 20 deltagare i den engelska kursen och lika många i den tyska. En av patienterna har varit i Spanien i många år och kan därför undervisa sina kamrater i spanska. En annan är expert på den nya rättskrivningen och har åtagit sig att informera sina medpatienter i ordlistans regelbundna och oregelbundna former — till stor fördel för dem, som ämna sig tillbaka till kontor och affärer efter sanatorievistelsen. F. n. ha vi en maskinist här som genomgår normalskolans matematikkurs med en del av ungdomen. (Se bilden!)

All undervisning meddelas gratis, men böcker och skrivmaterial måste vi ju ha, fortsätter överläkare Tuxens. Detta skaffar patienternas egen *studiecirkel- och undervisningskommitté*, som i övrigt har till uppgift att sätta igång studiecirklar, att uppspara eventuella lärarkrafter bland patienterna och se till att dessa få tillräckligt med elever. Pengar till inköp av material skaffar kommittén genom tombolor och basarer varvid först och främst de besökande till patienterna "utnyttjas".

Patienternas radiokommitté avgör, vad som skall återutsändas genom sanatoriets radioanläggning, som är patienternas privata egendom. Av denna radio beagnar sig f. ö. även överläkaren ibland, då han talar

till patienterna genom mikrofonen. Ibland är det kritik och ibland beröm och ibland håller överläkaren upplysande föredrag om tuberkulosen eller något annat ämne, som kan vara av intresse för patienterna.

*

Som framgår av ovanstående, befolkas Vardåsens sanatorium av ovanligt pigga och energiska patienter, som därtill ha den oskattbara fördelen att ha en överläkare, som livligt intresserar sig för studieverksamheten och gör allt för att stimulera densamma. Vi äro emellertid övertygade om, att det finns många svenska sanatorier, vars patienter med framgång skulle kunna ta upp tävlan med sina norska kamrater ifråga om energi och företagsamhet. *Det gäller bara att sätta igång.* Beträffande frågan, hur en dylik studieverksamhet lämpligen bör ordnas, hänvisa vi till De Lungsjukas Riksförbunds cirkulär i ämnet.

Vi äro även övertygade om, att våra svenska sanatorieöverläkare skola göra allt för att underlätta och stödja studieverksamheten på sina resp. sanatorier. Framförallt gäller det ju att ordna lokalfrågan, som säkert på många håll är den mest svårlösta, men med god vilja och uppfinningsrikedom bör även detta kunna gå, t. ex. genom att vissa tider upplåta arbetslokaler e. d.

*

Det kan slutligen nämnas, att patienterna vid Vardåsens sanatorium tagit initiativet till och startat en tidning, "Vi vil", som är avsedd att för de norska sanatoriepatienterna bli, vad "Status" är för de svenska. T. v. utkommer emellertid tidningen — som är utomordentligt välredigerad och läsvärd och varur f. ö. ovanstående bild är hämtad — endast tre à fyra gånger om året. Meningen är dock att "Vi vil" så småningom skall bli månadstidning. Vi äro övertygade om, att med den frejdighet och målmedvetenhet man gått till verket, detta mål inte är så avlägset.

—n.

Vilken förening uppnår bästa resultatet i tidningsarbetet till årsmötet den 10—11 maj?

från FÖRBUNDSARBETET

Örebro läns Patientförening till Riksförbundet

Örebro läns Patientförening — som är en sammanlutning av f. d. sanatoriepatienter i länet — hade möte i Örebro Folkets hus den 26 jan. Därvid beslöts att till föreningens årsmöte den 23 febr. kalla en representant från De Lungsjukas Riksförbund för att redogöra för förbundets arbete. En kommitté på tre personer tillsattes att ordna lämpligt program för samma möte. Ett särskilt tack riktades till syster Margareta Danielsson, som åtagit sig att förvalta föreningens understödsfond.

Efter mötesförhandlingarna höll d:r Emil Svenson ett intressant och sakrikt anförande om den svenska dispensärorganisationen.

Föreningen, som räknar ett 60-tal medlemmar, har anmält sig till medlemskap i De Lungsjukas Riksförbund.

Ny förening

En ny konvalescentförening har bildats i Stockholms norra förorter, med ett medlemsantal på 40 medlemmar.

Föreningens namn är Sako.

Föreningen höll sitt första årsmöte på pensionat Elite, Sundbyberg, söndagen den 19 jan. 1941.

Till styrelse utsågs följande: Ordförande K. A. Wallerstedt, sekr. Geron Andersson, kassör Bertil Forsström, ledamöter fru Stina Pettersson och Tor Åkerstedt. Suppleanter Yngve Åkerlund och Disa Lott.

Årsmötet valde även en tidningskommitté för Riksförbundets tidning Status, bestående av Yngve Åkerlund, Geron Andersson och Olle Pettersson.

Efter mötet serverades te och kaffe under god stämning.

Vi fordra svar!

Några ord om det dagliga förbundsarbetet: vid ett flertal riksomfattande sammanträden har det påtalats, att kontakten mellan förbundsstyrelsen och de lokala organisationerna inte alltid varit vad den borde vara. Vi kan slå fast, att det har brustit i det avseendet. Mycket har gjorts under sista tiden för att förbättra vad som felats. Förbundsstyrelsen har genom olika metoder, personliga besök, cirkulär o. s. v. försökt uppnå den kontakt som är nödvändig och har också lyckats i viss utsträckning. Men ännu är det mycket som måste förbättras.

För ett par månader sedan utsändes ett cirkulär bl. a. behand-

lande studiefrågan och vari förbundsstyrelsen begärde upplysningar angående de olika föreningarnas publikationer, såsom dess namn, pris och utgivningstider, för att dessa skulle införas i förbundets tidskrift Status. I samma cirkulär bad vi våra organisationer att till exp. insända stadgar, medlemskort och eventuella tidningar som utgivits, för att användas vid en exposition under det kommande årsmötet. Till dagens dato har vi haft äran mottaga svar från två organisationer! Betänk detta, att av alla de organisationer, som tillhör förbundet, har summa två föreningar kommit sig för med att svara! Liknande resultat har vi många gånger förut fått nöja oss med.

Jag skriver detta för att våra organisationer ska förstå att det inte endast är "skrivklåda" som gör att vi sänder ut cirkulär för att behandlas och besvaras av våra föreningar.

Låt oss lova varandra att från och med 1941 ska det bli ordning och reda i förbundsarbetet så att vi vid våra sammankomster kunna peka på större och bättre resultat! Förbundsordf.

FÖRENINGSSANNONSER

STOCKHOLM

F. L. I. S.

(Föreningen för Lungsjuka i Stockholm)

Expeditionen hålles öppen varje måndag
kl. 6—8 e. m.

Folkets Hus (Barnhusgatan 14, Rum K.,
1 tr. upp i gathuset.)

Bliv medlem!

SUNDBYBERG, SOLNA och SPÅNGA KOMMUNER

"SAKO"

(föreningen sanatoriekonvalescenter i Stockholms
norra förorter.)

Bliv medlem i denna förening.

Ring 28 10 55, 28 36 21

SUNDSVALL

Medelpads Lungsjukas Konvalescentförening

SUNDSVALL

(Folkets Hus, 1 tr. Expedition 3)

Expeditionen hålles öppen onsdag och lördag
kl. 12—2.

Bliv medlem!

Romanäs

— som Göteborg fun-
derar på att köpa —

är ett av landets vack-
rast belägna sanatorier

Sanatoriebyggnaden

Sjukhusdirektionen i Göteborg har beslutat att ingå till stadsfullmäktige med ett förslag att efter vissa villkor inköpa Romanäs sanatorium på småländska höglandet. Till täckande av de därmed sammanhängande kostnaderna jämte kostnader för utökning, modernisering m. m. begäres ett anslag på 144 595 kr. I samband härmed föreslår även sjukhusdirektionen, att tuberkulosavdelningarna vid dispensärcentralen och Vasa sjukhus nedläggas. Förslaget har tillstyrkts av Hälsovårdsnämnden.

I motiveringen framhålles bl. a., att inköpet av Romanäs sanatorium innebär en för Göteborgs stad ur olika synpunkter fördelaktig lösning.

Staden erhåller praktiskt taget omedelbart 100 fullgoda, statsbidragsberättigade vårdplatser för en kostnad i färdigutrustat och moderniserat skick av omkring 4 839 kr. per plats. Kostnaden för driften av dessa platser ställer sig gynnsam, så gynnsam att den på staden fallande andelen av driftkostnaderna för tuberkulosvården kan minskas med omkring 66 200 kronor pr år, oaktat att de nya platserna äro av betydligt bättre kvalitet än de gamla.

Romanäs gård, där det nuvarande sanatoriet är inrett, har ett utomordentligt vackert läge på en i sjön Sommen utskjutande udde. Platsen är högt belägen, omkring 160 meter över havsytan och inbäddad i vidsträckta barrskogar samt har ett klimat, som väl lämpar sig för vården av lungsjukdomar. Sanatoriet bildades 1904 för att man inom landet skulle få en anläggning i stil med de bästa utländska förebilderna, och byggnaderna uppfördes av arkitekten C. Westman med utrymme för 68 vårdplatser. Vårdplatsernas antal kunna emellertid redan inom den nuvarande ramen utökas betydligt. Flertalet av rummen, som f. n. äro avsedda för en à två personer, kunna utan vidare irrättas för två eller tre.

Sällskapsrummen äro lika rymliga och välförsedda som motsvarande lokalteter på ett modernt turisthotell. Och ett bibliotek på tretusen band står till patienternas förfogande. En ljudfilmsapparat är installerad, och med den ges f. n. föreställningar en gång i veckan.

Promenadmöjligheterna äro storartade. Man kan gå över en mil på slingrande vägar genom skogen och utefter sjön utan att lämna sanatoriets område.

(Forts. å sid. 16)

*Utsikt över Sommen
(Romanäs).*

Trummorna DÅNA

Av Fritz Stenlund

För någon tid sedan läste jag i en tidning om ett hotande uppror i Abessinien. Det var en engelsk korrespondent, som skrev:

"Natt och dag dåna krigs-trummorna från bergstopparna, spridande bud om, att hövdingen kallar männen under vapen. Från bergstopp till bergstopp, från stam till stam går budet. Trummorna dåna dovt och monotont. Ljudet går fram genom de trånga dalarna och över de viltrika slätterna."

Det var som om jag läste min ungdoms äventyrsbok. Jag greps av samma underliga stämning som i min ungdom. I fantasien såg jag framför mig en lägereld, som brann klart i den afrikanska natten, och svarta, smidiga kroppar, som rörde sig graciöst och kattlikt mjukt i eldskenet.

Kulturen gör oerhört snabba landvinningar, säges det. Men ännu i denna dag mullra krigstrummorna från de afrikanska bergstopparna och ännu i dag dansa nakna människor kring vildmarksbålet, hotfullt svängande sina primitiva vapen i en fascinerande krigsdans.

Primitiva vapen, ja.

Jag minns en målände skildring från den tid, då italienarna vunno sina segrar över abessinierna. Infödingarna stormade fram med sina sköldar och spjut, tappra och smidiga. Men italienska tanks och pansarbilar mötte dem och krossade dem.

En synnerligen ung anförvant till Mussolini, en löjtnant, skildrade en flygräid över öknen i synnerligen entusiastiska ordalag. Han fick in en fullträff på en karavan i öknen. Delar av människor och djur spredos runt om i sanden efter bombkrevaden. De bildade liksom en ros. Det var riktigt vackert, menade ynglingen.

Och krigstrummorna mullra.

*

I höstas följde jag en kamrat till graven. Organisationen mötte upp med sina fanor och sin musikkår. Sakta gick tåget fram, musiken spelade en klagande sorgmarsch och de förstämde trummorna mullrade.

Det var en tapper kamrat vi följde till vilan. Jag visste en

hel del om honom. Han arbetade på en stor fabrik och gifte sig i unga år. Hans hustru var liten och vek, men han var ju så stark och framtiden låg öppen och solljus framför honom.

Efter första barnet blev hustrun aldrig riktigt frisk, och efter det andra blev hon så klen, att hon aldrig mer kunde komma utanför hemmets väggar. Men mannen strävade vidare. Barnen växte upp och artade sig väl. Pojken hade läshuvud och fick börja i en teknisk skola. Han kunde bli ingenjör, om han tog examen. Och det skulle han göra. Flickan stannade hemma och skötte hushållet på samma blida och uppoffrande sätt, som modern gjort.

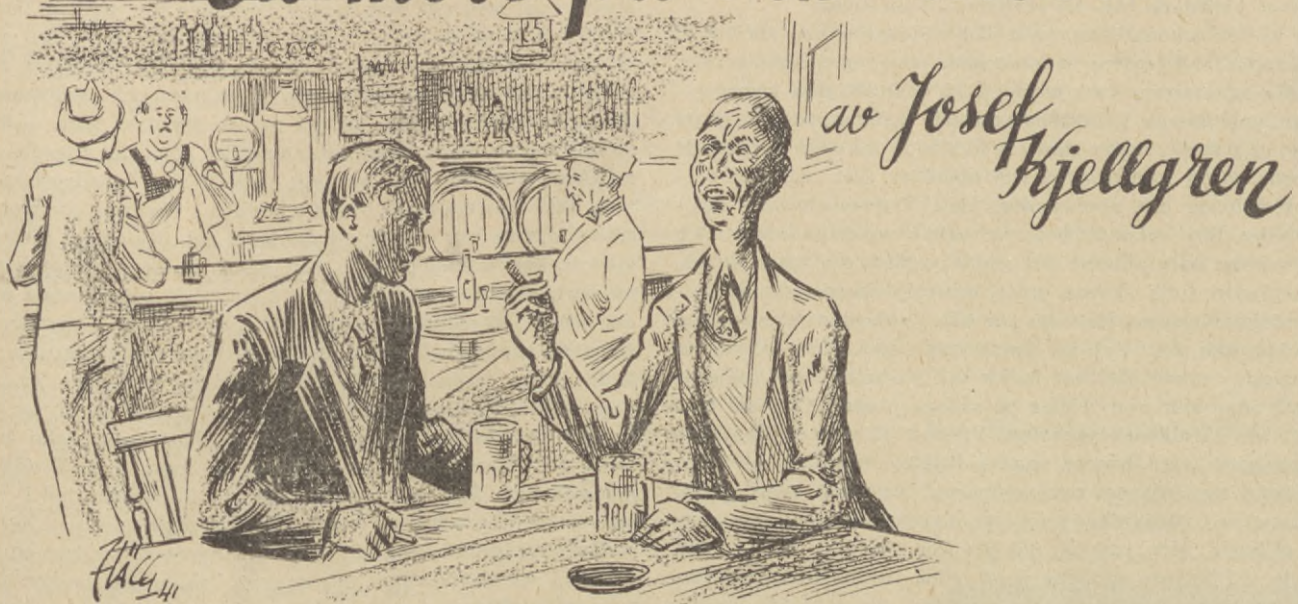
Familjefadern blev sjuk. Han kände, att krafterna sveko honom, att han inte orkade som förr. Det kostade honom oerhörd möda att dagligen stå i det tunga arbetet på fabriken. Och om nätterna kunde han inte sova. Han hade fått en så svår hosta.

Man såg, hur han tunnade av och någon sade till honom, att han måste gå till läkaren. Han gjorde det och fick sin dom: lungtuberkulos!

(Forts. å sid. 17)

En möte på värdshuset

av Josef Hjellgren

(ENGELSKA MINIATYRER II)

Värdshuset *De sex dansande svinen*. I skänkrummet sammanträffade jag med den kanadensiska majoren. Senare fick jag höra att han kallades *Hundöra* eller *Mannen med silverplåten*. Så här såg visitkortet ut som majoren överräckte till mig vid den andra muggen öl:

Regt. Sgt. Major (W. O.) G. C. Anderson
M. S. M., A. V. M. Desp. Etc.
16:th Bn. The Canadian Scottish
Hol 42578

En man med sådant visitkort måste ju vara ganska märklig. Och G. C. Anderson motsvarade alla förväntningar. Han hade naturligtvis deltagit i världskriget (världskriget 1914—18). Annars hade det varit omöjligt att kalla honom *Hundöra* eller *Mannen med silverplåten*. Men det var inte det enda ovanliga ifråga om G. C. Anderson. Det är svårt att med få ord ge en uttömmande och tillfredsställande karaktäristisk av den mannen. Ty själv, trots att jag träffade honom en enda gång, lärde jag känna honom först så småningom. Med flera års mellanrum har minnet av den kanadensiska majoren dykt upp i medvetandet och efterhand tagit allt fastare gestalt. — När vi första gången stötte samman våra ölmuggar, så fanns det ingenting hos honom som skvallrade om hårdhet och smartness. Men däremot fascinerade hans ansikte på ett märkligt sätt. Det ansiktet tillhörde en man som gnuggats genom hårda väder. Det var mycket demolerat och det var fruktansvärt fult. Och dessutom hade han övre hälften av högra örat bortslitit. När han skakade på huvudet gled det tunna svarta håret gärna ner på sidan och blottade en skinande blank silverplåt. En granatflisa hade snuddat vid G. C. Andersons hjässa och han hade fått näsan krossad under ett strejkupplopp i New Jersey. Han hade inte bara deltagit i världskriget, han var även en poet i ensamma stunder. Där han satt bakom bordet såg han ut som en godmodig spindel, om det uttrycket tillåtes. Men det kan förklaras genom att alla hans lemmar var långa, tunna, spindelformade

— ganska bräckliga och sköra. Endast de nötbruna ögonen i hans omsorgsfullt sönderskurna ansikte lyste med en glimt av godmodighet. Så såg den kanadensiska majoren ut. Och han tycktes ha varit med om allt möjligt. Vilka historier han berättade! De härstammade från hela den vidsträckta amerikanska kontinenten. Det var små glimtar från plantagelivet i Södern och vinterjakter tillsammans med kanadensiska indianer i de nordligaste gränstrakterna. Kanada! Majoren kunde inte säga det ordet förrän han också nämnde Robert W. Services namn. Han kunde Robert W. Services alla dikter och ballader utantill. Ju längre kvällen led och ju mera öl majoren drack, dess intimare detaljer lämnade han ur skaldens liv. Robert W. Service var de kanadensiska gränsriddarnas stolthet. Den mannen var inte bara skrivbordsmänniska. Nej, för satan! Om det fanns någon som visste något om det kanadensiska köldhelvetet, så var det Robert W. Service. Robert W. Service var en karl, huvudet högre och skuldrorna bredare än någon annan karl i hela världen. Det inte Service kände till om Kanada och Alaska, det var inte värt för en vit man att veta. Om någon var han bekant med lidandet i världen, och han visste förbannat väl hur människorna fick plågas längst uppe i norr. Ja — Robert W. Service var en karl som det var en heder för vem som helst att få trycka handen på.

I det sammanhanget glänste majorens ögon mycket fuktiga och hans sönderskurna ansikte avspeglade en djup smärta. Nu röjde han en stor hemlighet — han hade själv skrivit dikter! Och det var inga dikter hur som helst. Själva Robert W. Service hade skänkt dem sitt gillande vid en kamratfest på regementsmässen i Halifax. Majoren tömde i sig ännu en mugg öl med en enda bottenlyftning. Sen beskrev han kamratfesten så detaljerat man kan begära av en minnesförsjunken människa. Så uppehöll han sig helt omotiverat ett ögonblick vid de förslöade och degenerade negrerna i Södern. Här snubblade majoren helt plötsligt över en mycket vällustig tanke — det vore en gudi

behaglig gärning att forsla hela det förbannade negerlöddret från bomullsplantagerna till norraste helvetet i norr —". Majorren drack mera öl. Han berättade mera om Service. Han läste upp dennes dikter och han läste upp sina egna. Han var i det tillstånd att han ville öppna famnen för hela världen.

Och då berättade han om strejken i Vancouver:

Det var en hamnarbetarstrejk, den väldigaste han varit med om. Vad nu? All jordens nationer hade sina representanter där. Och alla agitatorerna som talade, från omkullvräktade transportvagnar, uppklättade i lyktstolparna och fastklamrade vid husväggarnas stuprör, måste göra sig förstådda inför de församlade massorna på en mängd språk och dialekter. Det rådde en oerhörd förbittring och upphetsning. Hela Vancouver var i uppror. Orden flög rykande heta ur agitatorernas munnar. Och ändå var det bara allt det där gamla vanliga om klassens sak, om solidaritet intill dödens gräns, om orättvisorna, om de blodiga missgärningarna. Men det var saker som sades på sex olika språk och som såg ut att på denna fanatiska hop av människor ha explosiv verkan. Det var indier och portugiser och polacker och allt sånt folk som träffas på sådana platser. Och det hela såg ut att gå alldeles ypperligt. Vi stod på våra utkiksposter och gnuggade våra händer ganska belätta. Raseriet och upphetsningen steg därnere med lavinartad fart. Helt snart skulle det finnas all rättfärdighet för att ingripa och göra vår egen vilja gällande. Men just då, när det såg som mest hotfullt och lovande ut, började situationen att glida oss ur händerna. En talare, två talare, tre talare steg samtidigt upp och sade samma sak på sina olika språk till den stora massan. Och massan började skratta. Talarna hade uppmanat dem att skratta! Skratta! Ni har ju ingenting att frukta för. Vem vågar skjuta med maskingevär mot en hop skrattande transportarbetare? Skratta bara! Skratta både dag och natt! Låt hela staden genljuda av ert skratt. Ni kommer att stoppa fartygen redan ute till havs, de vågar sig inte in i vår hamn. Ert skratt kommer att höras så långt en telegrafkabel når. Skratta hänsynslöst och öppet. Ni har ju all makt i era händer. Vad blir gjort och vem kan göra något när ni släpper löst ert skratt. Skratta bara, skratta utan hejd, skratta så tårarna trillar. Härmed förklarar vi, strejkande hamnarbetare i staden Vancouver, hela nationen vårt stora skratt!

På några minuter hade talarna organiserat denna skrattkamp. Det började som ett stort, godmodigt jätteskratt där framme vid talarstolarna för att så småningom sprida sig över hela staden och till sist sluta i kramp och snyftningar. Efter tre dagar störtade de största och starkaste karlar ihop i rännstenarna under konvulsivisk hicka.

Den spindeltonne G. C. Anderson ryckte på axlarna och det låg trots allt en god portion patriotism i hans röst:

— Hemma i Kanada kan arbetarna hitta på något så vansinnigt som att skratta sig till en seger.

När han svalat lite mera öl tillade han sakligt:

— Men något sådant behöver man inte riskera här på platsen då en konflikt blivit ordentligt omsorgsfullt organiserad.

Jag såg så stadigt jag kunde på den kanadensiska majoren i ett försök att utrona vad han menade. Men just då blinkade han muntert till med sina bruna ögon och började omedelbart att berätta om helt andra äventyr dessemellan han deklamerade sina egna eller Robert W. Services dikter. Och efter ytterligare några muggar öl kände han behov av att vila huvudet mot de på bordet korslagda armarna.

Det var en ljum och vacker sensommarkväll. Vinden strök sakta genom ekarnas kronor. Nattskärorna spelade upp för full orkester. Från ången på baksidan av världshuset kom doften av

soltorkat gräs. Det var som en hälsning från den snart förgångna sommars alla natliga hemligheter. Allt andades en djup frid och innerlig ro som för några ögonblick kom en att glömma bort att man befann sig mitt uppe i ett av jordens stora industridistrikt. Men bara man gick ut tvärs genom den lilla trädgården, kunde man med alla sina sinnen förnimma hur nattens timmar förflöto inne på de eldsprutande stålverkstäderna. — Det var i ett sådant distrikt jag träffade den kanadensiska majoren. Morgonen därpå var han borta från världshuset och världshusvärden själv teg envist och buttert om sin mystiske gäst. — Först så småningom, efter långa tidsintervaller, gick det upp för mig att G. C. Anderson, en före detta major i den kanadensiska armén, hade ganska reala ting att beställa i närheten av Wolverhampton. Inte var det för att dricka öl och deklamera dikter — att han verkligen gjorde så just denna kväll, berodde kanske på att han blivit överraskad mitt i en av de sentimentala stunder som ingen människa kan undgå. Nej — G. C. Anderson den spindelliknande, hade inte endast deltagit i världskriget, han hade också organiserat en mängd arbetaroroligheter av olika slag. Och långt efter länge förstod jag att han var en av Pinkertons agenter, en av den moderna tidens industriella gangsters¹⁾. — Kanske han inte tillhörde de mera framstående organisatorerna. Han hade ju fått en strejk bortskrädd i Vancouver. Men hans krafter kunde ändå lämpligen prövas i Europa. — Som jag lärde känna Major G. C. Anderson, var han en sentimental och estetiserande officer, men bakom den masken dolde han ett ansikte som var präglad av obarmhärtighet och cynism. Han hade deltagit i ett helt världskrig, men ingenting lärt sig om mänsklig gemenskap. — Här var en lämplig plats för honom att utföra sitt underjordiska arbete. Inom Wolverhamptons stora och ödsliga industridistrikt kunde han vara ganska säker på att ingen arbetare eller arbetarledare skulle komma på idén att skratta sig till en seger som man gjort därborta i det lättsinniga och övermodiga Vancouver.

Det finns tider då minnet av G. C. Andersons sönderslitna och extatiska ansikte förföljer mig både dag och natt. — När som helst kan en gasförgiftad hysteriker från det gångna världskriget, betald av vem vet ingen, plötsligt rycka upp revolvern bredvid ölstånkan inne på det sista av pickwickarnas rastställen.

När som helst kan Europa skakas av dynamit!

¹⁾ Lite varstans förekommer ju som bekant organisationer som tagit till uppgift att genom agenter organisera missnöjet hos en viss bestämd arbetargrupp. När detta missnöje ser ut att blossa i full låga, erbjuder organisationen arbetsgivaren att mot lämplig ersättning och med varje till buds stående medel slå ner den hotande strejken.

Ändrad utgivningsdag för "Status"

Fr. o. m. nästa månad kommer Status att utgivas den 1 i månaden i st. f. förut den 15. Utgivningsdagen för februari har av tekniska och andra skäl förskjutits en vecka in i månaden, men fr. o. m. mars är utgivningsdagen som nämnt den 1 i månaden.

Annonser och bidrag till tidskriften skola därför hädanefter för att kunna inflyta i tidskriften vara oss tillhanda **senast 10 dagar** före den 1 i den månad, för vars nummer annonsen eller bidraget är avsett.

Särskilt gäller detta bidrag till "Patienternas spalt."

Gör Annat

Andlig beredskap

En f. d. advokat Tideström vill ha straff — böter eller straffarbete — på svordomar. Han anser dem vara förgelseväckande, särskilt när de förekomma på offentliga platser.

En svordom är ju inte bara förgelseväckande. Den är i allmänhet också en följd av förgelse, som väckts hos den svärjande. Eller av annan sinnesrörelse: överraskning, förvåning, ja, t. o. m. förtjusning. Varför? Man har i denna ingalunda nya diskussion om svärjandet bl. a. framhållit, att svenska språket är fattigt på adjektiv, åtminstone sådana, som en man kan taga i munnen utan att förlora något av sitt maskulinum.

Man tänke sig t. ex. den gamle estetiske och gourmetiske majoren, som vid anblicken av en underskön utsikt eller efter avnjutandet av en saftig chateau briand utbrister: "O, så vackert!" resp. "O, så förtjusande gott!" Handen på hjärtat: En författare, som i en roman skulle låta den martialiske mannen yttra sig sålunda, bleve obönhörligen ihjälslagen av kritiken.

Detta är icke något försvar

för svordomarna; låt mig säga detta först som sist. Men det är ett försök att i någon mån bidra till att förklara fenomenet.

Det råder inte något tvivel om, att svärjandet är både fullt, rätt — och onödigt. Varför åkallar man f. ö. en potentat, som Dagens Nyheter avskaffat för många, många år sedan, varför ber man i dessa bränslebristens tider, i denna förfärliga finbulvinter sin antagonist försvinna till ett ställe, om vilket man egentligen endast vet, att där är varmt och att där finns eldgafflar?

Våra hedniska förfäder hade ju också sitt lilla helvete. Det var urköldens hem och hette Nifelhem. Men aldrig hörde man talas om att Fritiof eller någon annan viking bad någon eller några dra' åt Nifelhem. Man pratade inte så mycket på den tiden, man handlade.

Frågan är emellertid

hur man lämpligen skall kunna avskaffa svordomslasten. Vi tro inte att det går med våld, med böter och polis-

gripanden. Kanske går det med klok och lämplig propaganda. Man talar ju om beredskap, militär och andlig. Man sammankopplar dessa begrepp. Till den andliga beredskapen borde höra svordomarnas avskaffande.

Nu minns jag inte, om på den tiden, jag gjorde bekantskap med den militära beredskapen, d. v. s. då jag populärt talat "exera beväring", den andliga beredskapen ännu var född. Åtminstone var den nog inte riktigt torr bakom örönen, ty så mycket svordomar, jag under dessa 225 dagar (och nätter) hörde, särskilt ur befäls och underbefäls munnar, har jag inte hört, vare sig förr eller senare. Det fanns inte heller något försonande över detta svärjande; svordomarna voro enformiga, fantasilösa.

Nu vet jag inte, om samma förhållanden är rådande 15 år senare. Vi få hoppas, att så inte är fallet. I varje fall skadade det kanske inte att skaffa en radio-propagandaminister även för den andliga beredskapen. Kanske major Eriksson kunde åtaga sig?

Eller, ännu bättre: Låt oss lägga en liten omsättningsskatt på svordomarna — tio öre för en enkel svordom och 25 öre för en dubbel. Vad säger hr Wigforss?

Tyvär

är det nog ofta så, att man också överdriver svordomslastens betydelse här i landet. Det finns så olika meningar om, vad som kan kallas för en svordom.

Vi minns Albert Engströms historia om den gamla änkenåden, som hade hantverkare i huset och som beklagade sig för mästaren över, att gesällerna svor så förfärligt. Mästaren uppsökte syndarna och förehöll dem det orätta i deras beteende, samtidigt förhörande sig om, vad de egentligen sagt.

Jo, sa' den ene gesällen, det var så att Svensson tappade en hammare i huvudet på mej och då sa' jag: "Men snälla Svensson, Du kunde åtminstone se Dig för!"

Den andliga beredskapen

växer sig f. ö. allt starkare, inte minst tack vare radio och film. Det senaste i denna beredskap är den s. k. "svingen" och "swingsången", företrädd här i landet av den kulturfrämjande och till stram livsföring inspirerande Alice "Babs" Nils-

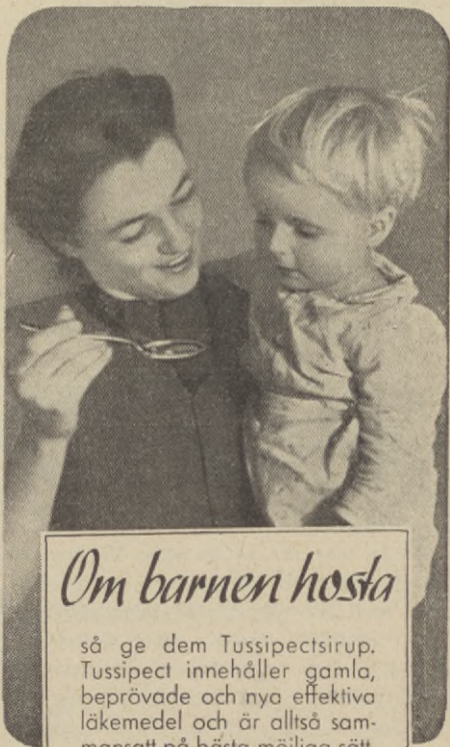
son, som importerats från Västervik (av Statens Informationsstyrelse?) för att den ruttna atmosfären i huvudstaden skall friskas upp av fläktar från den ofördärvade landsorten.

Denna dam på 16 vårar framfördes häromkvällen i frihet av Radiotjänst tillsammans med diverse bölande negrer och da-da-da-ande "sisters" av olika kulörer. Väl vetande, att det är varje medborgares plikt att underkasta sig all trimning, då det gäller andlig beredskap och stram livsföring genomledo vi djungelskriken, vilka omedelbart avlöstes av nyheter om sänkta farttyg och bombade städer.

Tyvär måste jag säga, att det var tur, att vi vid tillfället inte hade besök av f. d. advokat Tideström.

Vår Hässlebykorrespondent

skriver och meddelar, (med anledning av en redaktionell anmärkning i föregående nummer) att "beträffande avdelning-

Om barnen hosta

så ge dem Tussipectsirup. Tussipect innehåller gamla, beprövade och nya effektiva läkemedel och är alltså sammansatt på bästa möjliga sätt.

Tussipect löser snabbt det sego slemmet, så att luftvägarna bli fria och de besvärliga hostretningarna, som plåga barnen och beröva dem deras välbehövliga sömn, fort lindras och upphävs.

Tussipect

den nya i hög grad verksamma hostsirupen

arna här, är det faktiskt så, att båda de kvinnliga till vardera 1/3 äro fyllda med karlar". Vår hånfulla anmärkning faller alltså platt till marken.

Vi förstå, att detta meddelande måste väcka förstämning på många andra sanatorier. Särskilt bland de manliga patienterna. Man måste tänka så här: Vi ha inte förut vetat, hur bra vi haft det. Varje gång vi knota, låtom oss då tänka på patienterna på Hässleby, där de kvinnliga avdelningarna till en tredjedel äro fyllda med karlar.

Men patienterna på Hässleby ha också visat, att man kan uppoffra sig. För beredskapens skull!

Slutligen

fanns det på en tidning — vars namn vi av olika skäl icke vilja förråda — en redaktör, vilken inte ansåg arbete såsom det enda saliggörande. Så hände det sig en gång, när tidningen egentligen redan skulle ha varit färdig, att ombytare inte kunde fylla alla sidorna. Han slog alarm, skyndade till redaktören och berättade om den annalkande katastrofen. Redaktören tog det emellertid lugnt; han klippte ut ledaren ur föregående nummer och försåg den med följande redaktionella inledning: "På mångas begäran upprepa vi härmed ledaren i gårdagens nummer."

Juan.

Från Göteborg.

En kollega i västkustmetropolen har avlyssnat följande telefonsamtal:

— Tänk va göteborgarna ändå är jåkliga.

— Hur så?

— Jo, här ska ni få höra. Vi kom in på ett kafé, min kamrat och jag tillsammans med två söta flickor. Men det kaffe vi beställde liknade mest diskvatten, och det talade vi också om för vederbörande. Vet ni vad servitrisen svarade; Jo, hon sa: "Vi trodde herrarna skulle klara sig ändå, ni som här så finna bönor med er".

I exercisskolan.

Undervisning pågår i karbinkänedom. Instruktionsofficieren riktar frågor till manskapet:

— Säg mig, 333 Skrynlund, varför är egentligen kornet på karbinen avsmalnat framåt?

Skrynlund reser sig, håller händerna tryckta mot byxlinningen och stirrar hopplöst än på förmannen än på geväret. Då viskar en bredvidsittande kamrat något i hans öra och han svarar flinkt:

— Därför att karbinen skall bli lättare!

"Logn".

Gubben Svensson från Ystad och gubben Pettersson från Trelleborg sitter på en krog i Ystad och skryter för varann om sina resp. hemstäders förträfflighet. Gubben Svensson säger:

— Ni från Trelleborg bara skryter om er färja. Och jag förstår er så väl, för ni har ingenting annat i Trelleborg som är värt att tala om. Tacka vet jag Ystad. Där har vi flygmaskiner, som flyger flera tusen meter högt!

Pettersson: — De' va' logn.

Svensson: — Logn. Vaffor e' de' logn?

Pettersson: — Jo, for sau höjt e' de' ta' mej dalern inte i Ysta!

Väluppfostrad yngling.

Vid en inskrivningsförrättning i Los Angeles nyligen enrollerades en 25-årig rekryt som enligt egen uppgift aldrig hade kysst en flicka eller ens gått arm i arm med en sådan varelse. Han hade aldrig ätit vare sig kyckling eller glace, aldrig haft något telefonsamtal med en dam och han hade heller aldrig rökt, smakat sprit eller dansat. Någon boxningsmatch hade han inte bevistat och ett krigsfartyg hade han sett för första gången dagarna innan han inställde sig till inskrivningen. Han har således många erfarenheter att göra, men det är att förmoda, att den nye matrosen mycket snabbt kommer att få sin uppfostran kompletterad i olika avseenden.

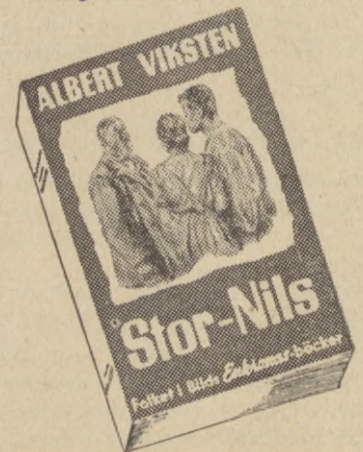
— Hur kunde du tillåta unge Petterqvist att kyssa dig, sade den unga flickans mor strängt, när du vet, att jag en gång för alla ålagt dig att säga nej?

— Ja, mamma, det gjorde jag också. Han frågade mig, om jag hade något emot, att han kysste mig!

I Paris har en professionell boxare i betalning för en mycket hård match, som gick i fulla tio ronder, fått 100 francs — inte en tia en gång — 50 liter rödvin, en violbukett och en säck potatis.

En verkligt BRA bok på 250 sidor fint träfritt papper för bara 1 krona...

det kan Folket i Bild
erbjuda sina läsare.

I år bjuder Folket i Bild sin stora läsekrets en ny förmån — goda böcker av nu levande svenska författare för endast en krona.

Den första — STOR-NILS av Albert Viksten — är en fängslande bonderoman och folklivsskildring om arbete och kärlek.

Ni behöver inte binda Er vid en serie böcker. — Ni väljer själv då kassan tillåter. Utnyttja detta förmånliga erbjudande att erhålla goda böcker till verkliga folkpriser — Ni är

presentkupong i veckans

Folket i Bild

Tidstrand -filten

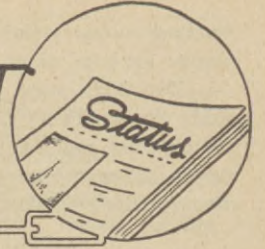
Den kommer från Skandinavians
största och ledande filtfabrik

PATIENTERNAS SPALT

Bidrag till Patienternas spalt, marsnumret, måste vara redaktionen tillhanda senast den 20 februari.

Från Hässleby horisont: i periferin

Dessa rader äro nedknackade på Hässleby. Periferin i rubriken fordrar ett centrum, och i vårt fall är det tvåfaldigt: den civiliserade världen och byn. Hässleby måste nämligen — hur bittert det än kan kännas för ett känsligt sinne — anses ligga i utkanten av bådadera. Beträffande byn är förhållandet oomtvistligt. Däremot kan nog den klentrogne med ett visst berättigande ifrågasätta, huruvida inte Hässleby fullständigt ligger utanför civilisationens och kulturens rämärken, ouppnåeligt för det ljus, som utstrålar exempelvis från Lund och Skara. Hässleby ligger nämligen enligt alla kartors och jordregisters samstämmiga vittnesbörd i det mörka Småland — om ock ej i det allra mörkaste — och alltså. . . För att emellertid ej beröva oss, som leva här all självtröst och för att trösta de stackars infödingarna få vi nog i alla fall sträcka oss så långt att vi med tvekan anse Hässleby tillhöra den civiliserade världen, och än mer: vi tilldela oss äran av att utgöra den yttersta utposten mot mörkret! Östergötland ligger blott en kilometer härifrån, och genom strålning eller influensverkan kan vi ju tänkas komma åt en del kulturvärme. Vilket kan behövas under denna brist på materiellt värme! Någon ber mig också påpeka, att vi själva äro sådana ljus, att vi utan att taga skada för någon tid gott kunna avvira ovannämnda strålar från Lund och Skara. Vi på Hässleby klara oss alltså, och vistelsen i dunklet blir enbart ett behagligt avbrott och en pikant upplevelse; värre är det för byborna, som alltid måste bo här. (Jag hoppas nu, att inte någon bybo kommer och slår mig med mina egna vapen. Alltså: Hässleby ligger i utkanten av byn; H. ligger även i utkanten av civilisationen. Slutsats: byn är liktydigt med civilisationen!)

Men det var ju om byn jag skulle tala. Som jag tidigare nämnt heter den Mariannelund, är befolkad av c:a 1000 själar, har fabrik och praktisk skola och ligger vid N. O. J., uttytt Nässjö-Oskarshamns järnväg. Fabriken dominerar, (vad den tillverkar vågar jag inte tala om för informationsstyrelsen) och dess diskreta men bestämda ångvisslesignaler utgöra för oss på Hässleby ett välkommet komplement till L. M. Ericssonklockans gälla pinglande.

Att byn ej är alldeles bakom, bevisar det faktum, att den håller sig med ett "Röda rummet". Visserligen är det bara en 40 år sedan dess berömda namn var aktuellt, men ändå. Röda rummet är målet för c:a 90 % av klöverpar, som går till byn, och där intages kaffe eller om det skall slås på stort och någon finns, som bjuder, festmiddag. Efteråt någon klöverring. Dess bord är vida berömt och ger åt byn ett försonande skimmer. Samma skimmer lär f. ö. tidtals i somliga herrars tycke ha utstrålat från praktiska skolans underbart sköna kvinnliga elever.

På en skylt vid en annan gata kan man läsa: "Bok- och pappershandel". Den — alltså bokhandeln — gör säkert sitt bästa, men man tycker, att den på så många år kunde ha vant sig

vid, att andra intressen finnas än de, som odlas av urinnevå-narna själva, och att det finns böcker som läsas, trots att de inte kunna ståta med titeln: Tänk om jag gifter mig med prästen! Här på Hässleby samlas folk från hela landet med de mest skilda intressen och yrken, och redan i ganska enkla fall går bokhandeln skändligen bet.

Avlyssnad telefondialog:

Fil. stud. S.: Goddag, jag undrar om ni har "Riktig svenska" av Wellander.

Fröken i bokh.: Vafalls?

— Jo, jag sa, har ni en bok som heter Riktig svenska av Well. . .

— Riktig mänska, nej det har vi inte.

— Nej, nej, boken heter Riktig svenska, svenska.

— Jaså, svenska, nej den finns inte.

— Det var konstigt, den är ganska ny och mycket omtalad.

— Jaså, jovisst, var det Wellander han hette? Jo, den har vi.

— Det var roligt; vad kostar den?

— Den kostar 1:75.

— Men det är alldeles omöjligt. Det är en tjock bok på 800 sidor.

— Jaså, nä det här det är ett litet häfte.

Avringning Därpå skrev S. till sin hovbokhandel.

Tjänstvilliga måste man dock säga att byinnevånarna äro. Sign. frågade en gång en bybo, var han kunde beställa en liten bokhylla, och fick följande svar: "Den kan W. göra, och han har likkistor också!"

För att ej anstränga utrymmet ytterligare måste jag begränsa mig till dessa glimtar. Mycket skall i alla fall vara byn förlåtet för dess sångkörs skull. Under kantor Hjorts utmärkta ledning brukar den flera gånger om året låta oss få njuta av sitt rika väl ljud, nu senast i julottan. Till valborgsmässoafton vänta vi den åter!

Hft.

Brev från Bygdesanatoriet, Kristinehamn

När jag för femte gången (under min tjugoföråriga tillvaro som bröstsjuk), kom som patient till detta sanatorium, och fick se Status, utropade jag: Äntligen har "vi" fått en egen tidning, som vi kan få ventilera våra spörsmål och förehavanden i! De dagliga tidningar ställer sig nästan helt oförstående härför, trots att det finnes en stor prenumerantkrets, som är, eller varit

Läkerol

Den
gör
Er
gott!

drabbad av vår sjukdom, och därför är intresserad, ja rent av längtar att höra något från vår "front".

— Det finns också människor, som trots all upplysning äro rädda för sanatoriet och för de lungsjuka. Inte minst därför är det en plikt mot oss själva mot våra kamrater och mot tidningen att se till att den säljes till allmänheten, d. v. s. även efter sanatorievistelsen böra vi vara kommissionärer för den.

*

Jag tänkte förut sända in några rader om vårt julfirande men jag antog, (och ser nu att jag hade rätt) att så många efter helgen "vill ha ett ord med", men nu hoppas jag få in något om våra dagliga upplevelser.

Jag vill dock nämna att vårt julfirande försiggick på ett i allö värdigt sätt och utan alla sådana restriktioner som på ena eller andra sättet kunde inskränka på vår julglädje, och att julen även "kördes" ut, under fest, lekar och glam. Det är ej heller så svårt att hålla humöret uppe på ett sanatorium som vårt, där läkare och systrar går in för att göra det så trevligt för patienterna som möjligt, och därför lyder vår paroll: "Finns det liv, finns det hopp, och humöret i topp! . . ."

Vår största dagliga upplevelse är väl doktorsronden. Den emotses ej som på många sjukhus med en viss bävan. Tvärtom! Med ett leende och en humoristisk glimt i ögonvrån går den jovialiska doktorn kring salarna och hör sig för "hur det står till". Kanske en patient behöver något "radikalmedel", omslag eller maggördel e. d.; då överlämnar han det egenhändigt, och med gripande patos håller han ett litet anförande, att han lovat beundrare eller beundrarinnor att personligt överlämna det till patienten, för att denna så fort som möjligt skall bliva frisk och komma till dem igen!

Då måste även den mest hopplöse pessimist le, och få en ljusare syn på tillvaron!

Vår sjukdom har ju sin inverkan även i psykiskt avseende, och detta ha alla läkare av den yngre generationen klart för sig, och handlar därefter.

Eftersom jag inte för dagen törs upptaga tidningens utrymme mera, ber jag att snarast få återkomma och sänder en innerligt kär hälsning till systrar och bröder landet runt!

Olle-Gunnar.

Smått och gott från Söderby

Det är nu en tid sedan vi hörde av oss i dessa spalter. Nu, när vinterkyllan satt stopp för halliggandet, återkomma vi med förnyade krafter.

Sedan sist har det blåst friska vindar i vårt nöjes- och föreningsliv. För att taga det allvarigare och mest själsodlande först skall jag omtala, att vi startat en studiecirkel här på sjukhuset. Som ämne har valts Praktisk uppsatsskrivning. Intresset var vid starten enormt men har, som allting annat, när nyhetens behag försvunnit, svalnat. I skrivande stund är det dock 24 stycken, som med brinnande iver fortsätter studierna. Ja, ibland är det förstås en del som skolka, men detta får helt skrivas på klövringsens konto, varför man nästan kan kalla även det för studienit!

HEMMETS JOURNAL

*populär, intressant
omväxlande*

Romanäs. (Forts. fr. sid. 9)

Interiör från ett sovrum (Romanäs).

För Göteborgs del kan Romanäs vid första påseende förefalla litet avlågset. Men resan dit tar ju inte stort mer än fyra timmar, och det finns på andra ställen i Sverige folk, som får resa lika lång tid till sina sanatorier, trots att dessa ligga inom det egna landskapet.

Romanäs vackra natur och utomordentligt hälsosamma klimat äro emellertid fördelar, som uppväga en hel del. Sanatoriet är dessutom till sin karaktär och hela inredning byggt och planerat så, att det aldrig kan komma att verka mass-sjukhus. Även efter de förändringar, det vid överlåtelsen skulle genomgå, bleve dess ursprungliga prägel av privat vårdhem bibehållen. Och det har naturligtvis också sin givna betydelse för patienternas trivsel.

Med omnämmandet av klövring har min ostyriga penna halkat in på nöjeslivet och jag fortsätter därför med ett kort referat över höstens och vinterns nöjen.

Vi har några gånger haft allsång under ledning av konsertsångare Swalle. Denne har samlat en liten trogen skara av allsångsälskare kring sig på sina sångkvällar. En större skara samlade hela Sveriges All-Sven omkring sig när han gästade oss i spetsen för Matteuspojarna.

I övrigt har vi haft konserter, bioföreställningar och föredrag. Den av alla skansenvänner kände Nergårds-Lasse var här och berättade några av sina roliga historier i samband med en konsert av Tegriskapell.

Vi har även haft Lucia-tåg med av patienterna vald Lucia i spetsen. Lucia-tåget deltog även vid en andaktsstund, vilken genom detta ljusa inslag blev till ett oförgätligt minne i vår annars mörka tid.

Schackturnering har vi som vanligt haft. I klass ett segrade Sturk, i klass tre Hjertstedt och i klass fyra Hellbom. I couronne har även hållits en turnering, och i denna segrade, som tippat, den gamle Söderby-räven Putte Anderson.

Just nu har vi på grund av en i Stockholm utbruten influensaepidemi besöksförbud här, varför klövringen, trots snödriorna, står i sin praktfullaste blomning. Vid nedskrivandet av detta hör jag i andanom en förbittrad protestkör, varför jag i hast slutar med en hälsning till alla "fejare" landet runt från Söderby och

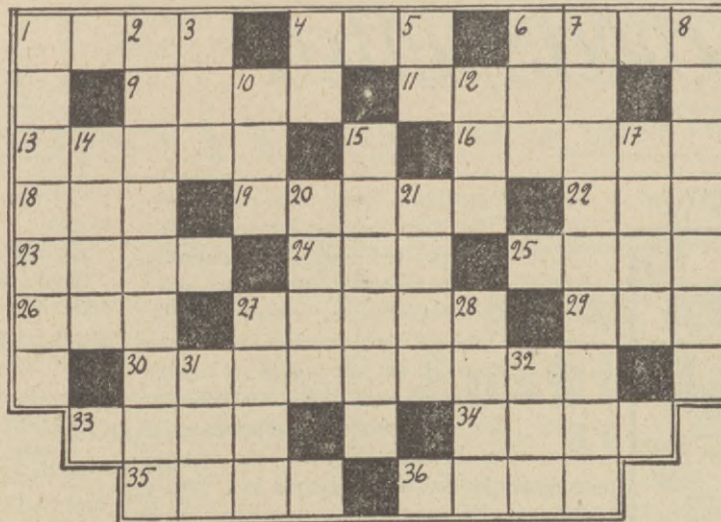
Sniff.

KORSORD N:r 2

Vågräta ord:

1. Vira
4. Ejder
6. Lattor
9. Pys
11. Person efter don
13. Fru Sigvard Bernadotte
16. Försmås
18. Gorilladel
19. Spanskädling
22. Är det, ni äger
23. Rysk oljestad
24. Japansk furste och statsman
25. Uppsats
26. Kungjort språk
27. Innehas av en, som lever på laster
29. Stad och sjö i Turkiet och av i Holland
30. Damask
33. Vind
34. Tunn vävnad
35. Mynt och "kicka"

36. Träskiva, med vars hjälp kroklinjer dragas

Lodräta ord:

1. Sugfisk och ett stycke granit
2. Högkyrklig
3. Kant på segel

4. Går det, som försvinner
5. Sengångare
6. Ligger vid Hälsingborg
7. Förhållandet mellan två toners svängningstal
8. Duktig och möjligen grovröstat fruntimmer
10. Skillingaryd
12. Norna
14. Väg i England, underhållen i Sverige
15. Dagteckna och en sådan var väl Karl XII:s tid
17. Sicilianan ur "På Sicilien"
20. Montenegro
21. Departement i Frankrike
27. Aorta
28. Grekiskt namn på i
31. Kanton
32. Spetsigt föremål

Lösningar

till Korsord n:r 2 skola vara oss tillhanda senast den 20 mars. (Obs. tiden). Skriv "Korsord n:r 2" på kuvertet. Insändaren av den först öppnade rätta lösningen belönas som vanligt med en femma. Lösningen jämte pristagarens namn meddelas i aprilnumret.

Lösningen till januarinumrets korsord kan — på grund av omläggningen av "Statustus" utgivning till den 1 i månaden — publiceras först i aprilnumret, då även pristagarens namn meddelas.

Lösning till "Julkorsordet" 1940".

Vågrätt: 2. SOS, 4. Hemstöpta ljus, 12. Mun, 13. Erk, 14. Ana, 15. Pip, 17. Ass, 18. Dua, 19. Fru, 20. Pli, 21. TTT, 22. Ugn, 23. For, 24. Skl, 25. Roa, 26. Mod, 27. Apa, 28. Leg, 29. Samka, 31. Re, 32. Na, 33. Basra, 35. Vintapp, 37. Tåglinna, 38. Asa, 39. Iett, 42. Blot, 44. Ems, 45. Or, 46. Spår, 47. Sura, 48. Ns, 49. Ply, 50. Alg, 51. Erfara, 55. Linfrö, 59. Nalla, 60. Lärör, 61. Kyndelmässan, 65. Eko.

Lodrätt: 1. Rop, 2. Sökande, 3. Stafan, 4. Hustomtar, 5. Enstaka, 6. Sedum, 7. Trugor, 8. Anropa, 9. Laura, 10. Uppslag, 11. Silkeslen, 12. Matransonen, 16.

Pilgrimskör, 29. Sia, 30. Apis, 33. Båta, 34. Ans, 36. Pepprad, 37. Torgils, 40. Tåla, 41. Try, 43. Lull, 52. Rak, 53. Fly, 54. Aln, 56. Näs, 57. Fra, 58. Ron, 62. Le, 63. Sko, 64. Mo.

Den först öppnade rätta lösningen hade insänts av John R. Norrbom, Upplands-Väsby (närmare adress torde meddelas redaktionen), som alltså får första pris, 15 kr. Andra pristagare blev Henning Carlsson, Örebro Stads Sjukhem, Adolfsberg och tredje pristagare Marta Pärsson, Furuvik, Osby, som får 10 resp. 5 kr.

Prissummorna kommer vederbörande tillhanda genom postgiro.

Trummorna . . . (Forts. fr. sid. 10)

I hemmet sade han ingenting om detta: Han fortsatte sitt arbete som vanligt. I två långa år strävade han. Ibland var han så dödstrött, att han gick undan där ingen såg honom och grät. Men inför hustru och barn visade han inte, vad som värkte inom honom.

När två år voro gångna, tog pojken sin examen och fick anställning vid den fabrik, där fadern strävat ett helt arbetsliv. Men då voro krafterna slut. Då kom blodstörtningen, som sakta rann ut i en stilla, vit död.

Nu följde vi vår tappra kamrat till den vila, som han så väl gjort sig förtjänt av.

Och de sorgstämnda trummorna mullrade dovt.

*

En söndagsmorgon var det aldeles som vår i luften. Solen sken på en klarblå himmel, och när jag slog upp sovrummets fönster, kom en lekfull, ljum vind in, fläktade med gardinen och smekte min panna med len hand.

Jag stod och såg ut över en frisk, nymornad stad. Och så fick jag höra musik. En esskornett, en basun, ett par flöjter spelade en sprittande marsch och småtrummorna kvittrade takt till musiken.

Vad var det? Å, Herre Gud — det är ju ungdomsföreningen, som tågar förbi. Den har något slags utmarsch åt något håll. Kanske ska man marschera ut till föreningens sportstuga i dag, eftersom det är så vackert väder.

Hör — ungdomarna sjunga! Vad sjunga de? De sjunga om marschen mot framtidslandet, mot lyckolandet, mot morgonrodnadens land. Hör rytmen, hör de taktfasta stegen, se de ljusa, hoppfulla blickarna och se de spänstiga kropparnas dans i rytmt!

Tararam-tam-tam! Trumpinnarna hoppa som vårglada killingar och musiken går mer i polkatakten än i marschtakt.

Och solen lyser och sinnet är ungt och hoppfullt.

Nu glömma vi nöd och död. Nu följa vi det unga släktet på dess marsch till framtidslandet.

Hör! Trummorna kalla oss!

Patienternas Förening

Telefon:
23 40 10

Postgiro:
3721

Alla handarbetsgarner erhållas fördelaktigt från Otto Elmgrens A.-B. Särskilda fördelar äro: firmans enorma sortering av alla slags garner samt lägsta möjliga priser.

Otto Elmgrens

L:a Nygatan 19

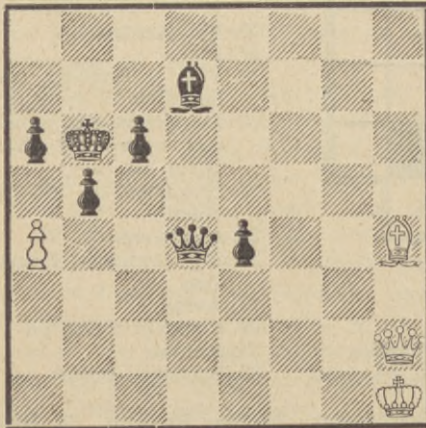
Stockholm

Schackspalten

Red. av E. Lundin.

KAN VIT RÄDDA SPELET?

Vit drar och...?

Lösning på kombinationsuppgiften i jan.-numret. Det förföriska 1. Df6 vinner icke! Det finns ett glänsande försvarsdrag, nämligen Dc1!! Härpå måste nu följa: 2. Dxe5, Dxh6. 3. Db8+ och partiet står lika och slutar vid korrekt spel remi!

Dr Lasker död.

Exvärldsmästaren dr Emanuel Lasker har avlidit i New York, där han några år varit bosatt. Han var född i Tyskland år 1868, studerade filosofi och matematik samt promoverades i Heidelberg till fil. dr år 1897.

Med dr Lasker har samtidens största schackämpe gått ur tiden. Ingen annan schackmästare har som dr Lasker under flera decennier kunnat hävda sin absolu-

ta överlägsenhet i kamp med sina medtävlare. Han blev världsmästare år 1894 genom att besegra Steinitz, och han försvarade titeln mot alla utmanare under 26 år! Först Capablanca lyckades år 1921 besegra honom. Den matchen ägde rum i Havanna, och det var tydligt att Lasker led av det för honom ovana tropiska klimatet. Han kom emellertid igen och vann åter stora turneringssegrar. En alldeles enastående prestation gjorde han 1935 i Moskva, då han i en synnerligen stark turnering blev tredje pristagare vid 67 års ålder, en halv poäng efter segrarna Botvinnik och Flohr men före Capablanca! Ännu förra året gav Lasker uppmärksammade simultanföreställningar i Amerika.

Caro-Kann.

Spelat i internationella turneringen i Mährisch-Ostrau, där Lasker hemförde första pris.

Lasker.

1. e2—e4
2. d2—d4
3. c4×d5
4. Lf1—d3
5. c2—c3
6. Lc1—f4
7. h2—h3
8. Sg1—f3

Solidare är 6. —, e6 jämte Ld6.

Tartakower.

1. c7—c6
2. d7—d5
3. c6×d5
4. Sb8—c6
5. Sg8—f6
6. g7—g6
7. Lf8—g7
8. Sf6—e4

Det hade varit bättre att fullborda utvecklingen genom 8. —, 0—0; även 8. —, Lf5! kommer starkt i betraktande, ty därpå vore Lxf5, gxf5 snarare till svarts fördel.

9. Sb1—d2
10. 0—0
11. Sf3—e5!
12. Lf4×e5
13. d4×e5
14. Dd1×d2
15. Tal—d1
16. Tf1—e1
17. Td1—c1!
18. Ld3—e2
19. b2—b4
20. c3—c4!
21. c4×d5
22. Dxd5, exd5, 23. Lf3 skulle svarts spel vara förlorat.
22. Le2—f3
23. Dd2—d4!
23. —, exd5 strandar på 24. Lxd5, Dxd5. 25. Te8†.
24. Dd4—c5
25. b4×c5!
26. c5—c6
27. d5×c6
28. c6—c7
29. Te1×e3
30. Te6—c6
31. Lf3×d5†
32. Te6—a—
33. Ta6×a7
34. Ta7—a4
35. Ta4—c4
36. Ta4—c5
37. Te1×c5
38. Te5×c7†

f7—f5

0—0

Sc6×e5

Lg7×e5

Se4×d2

Detta avbyte är tyvärr tvunget.

14. Dd1×d2

f5—f4

Svart söker komplicera spelet, men textdraget endast försvarar bondeställningen.

Dd8—c7

Svarts ursprungliga plan var att fortsätta med 15. —, f3, men detta strandar på 16. Le4.

e7—e6

Dc7—d8

Dd8—a5

Något bättre vore genast Dc7.

Da5—c7

Dc7×e5

De5—d6

Även efter Dxd5, 22. Dxd5, exd5, 23. Lf3 skulle svarts spel vara förlorat.

Tf8—d8

Lc8—d7

23. —, exd5 strandar på 24. Lxd5, Dxd5. 25. Te8†.

Dd6×c5

Ta8—e8

b7×c6

Ld7—e8

Td8—d7

Le8—f7

Lf7—d5

Td7×d5

Kg8—f7

Kf7—e7

g6—g5

Ke7—d7

Td5×c5

Tc8×c7

Uppgivet.

Laskers största mästerskap låg måhända i hans förmåga att behandla slutspelets svåra konst.

GODA ENKRONASBÖCKER!

I en tid då de flesta priser öka gör Folket i Bild i anslutning till sitt program ett erbjudande som måste uppskattas i alla kretsar: böcker av nu levande svenska författare till ett pris av endast en krona. Den första boken — "Stor-Nils" av Albert Viksten — omfattar 252 sidor med omslag i två färger av konstnären Stig Södersten. Närmast följer böcker av Ragnar Holmström och Gustaf Hedenvind-Eriksson.

"Stor-Nils" spelar upp i en av de grå stugornas by, vid en sjö någonstans i Norrlands susande timmerskog. . . Det är den

typiska svenska bondbyn som är oss alla kär och välbekant — en värld för sig med sina egna problem. Storbonden Stor-Nils är en bredbent, trygg representant för den gamla tiden och dess idéer — i harnesk till honom står hans son och romanens kvinnliga huvudperson, Ingrid.

Kring dessa tre rör sig en intrig som ger svängrum för många både allvarliga och roliga poänger. En handling som sjuder av hat och kärlek, som skildrar vardagsmöda och odlarglädje, men som också har plats för lustiga små bilder från dansbanekvällar och hästmarknader. . .

Det är livet i Norbyn Albert Viksten skildrar i denna bok. Hans berättarlust är flödande som aldrig annars, hans pensel bred och kraftig med många färger. En allmogevävnad i ord, men till syvende og sidst en hyllning till skogarnas och sjöarnas land och det folk som där bygger och bor.

Alla konvalescent- och patientföreningar deltaga i Statuskampanjen intill årsmötet.

BORLÄNGE**STIL och KVALITET**

utmärker

C. TH. MÖSSAN

Tillverkare:

A.-B. C. TH. ERICSSON - BORLÄNGE**FALUN****Åkeri & Lastbilscentralen**

i Falun sammanslagna åkerier

REKOMMENDERAS

Tel. 30 41, 30 42, 30 43, 30 44

FJUGESTA**KJELL'S - Fjugesta - Tel. 74**

BOK- PAPPERS- & KLÄDESHANDEL

Avd. för tekn. artiklar. Radio, foto.
Frukt, Choklad, Konfektyrer.
Detalj- och partiförsäljning.**GÄVLE****MONARK Cyklar**

Det lönar sig att göra inköp hos

Firma Velociped & Sport

Brynäsgratan 10, Gävle

Telefon 8 37

Praktiska Byggnadsaktiebolaget

Hamntorget 1

G Ä V L E

Telefon 29 68.

Utför allt inom branschen. Infordra offert.

SANDBERGS**HERR** - ekipering
- kläder

DROTTNINGGATAN 32

Telefon 326

KIRUNA**FÖR VINTERSPORTEN**

Skidgummi, Vallor, Skidor, Skidstavar, Ryggsäckar m. m.

Stor sortering

Lägsta priser

A.-B. EDVIN MARTINSSONS JÄRNAFFÄR

Tel. 4 - KIRUNA

GYNNA ANNONSÖRERNA!**SKELLEFTEA****Bröderna Forslunds Automobilaffär**

Storgatan 26, SKELLEFTEA

Förstklassig bilverkstad med moderna maskiner och
verktyg. Cylinderborringar etc.
Telefoner 5 03 och 6 10.**SKÖVDE****Skaraborgs
Enskilda Bank****Aktiebolag**

Grundad 1865

Allmän bankrörelse

HUVUDKONTOR: SKÖVDE

Kontor: Stockholm, Falköping, Falköping-Ranten,
Finnerödja, Floby, Grästorps, Gullspång, Götene, Hjo,
Hova, Järpås, Karlsborg, Kvänum, Lidköping, Lyrestad,
Mariestad, Moholm, Nossebro, Saleby, Skara, Stenstorp,
Tibro, Tidaholm, Tidän, Tråvad, Töreboda, Vara,
Vartofta, Vedum, Värning, Älgåräs.**MALMÖ****OLOF HANSSONS BILVERKSTAD**

Slussplan, MALMÖ. Telefon 271 26 och 770 57.

Allt i branschen.

Specialverkstad för

Dodge, Chrysler, Plymouth, Renault.

GALVANOFABRIKEN

Tel. 502 27

LIMHAMN

Tel. 502 27

FÖRKROMAR — GALVANISERAR — FÖRNICKLAR

FÖRSILVRAR — KADMIERAR

Malte Hultén - Malmö 6

Specialfabrik för alla sorters

SKINNKLÄDER**Ni blir nöjd**om Ni bygger ett BORO-HUS, ty Ni erhåller ett gediget
och väl ombonat kvalitetshus**AKTIEBOLAGET BORO - HUS**

Malmökontor: S. Förstadsgatan 79 D

MALMÖ

CARL LUNDS**Stål-, Emalj- och Rostfria kärl**

MALMÖ

IDA JOHNSON

DAMKONFEKTION

1:sta klass Syatelier

Bergsgatan 1 A

MALMÖ

Telefon 274 75

M A L M Ö**Kaffe- & Kolonial Aktiebolaget**

M A L M Ö
Tel. 230 71, 225 82, 167 71, 180 95 (Linjevälj.)

Försäljer i parti:
KAFFE - FRUKTER - SPECERIER - KONSERVER

BOLANDERS ELEKTRISKA A/B

M A L M Ö — Tel. 274 45, 27 450

Rikhaltigt lager av

ELEKTRISKT INSTALLATIONSMATERIEL

DUX-märket

borgar för god kvalitet — största ändamålsenlighet — vare sig det gäller madrasser, kuddar, fätöljer eller ottomaner.

Sängkläder från DUX — Husmoderns stolthet

MADRASSFABRIKEN DUX AB

U M E Ä**A-B H. Anderssons**

Värme- & Vattenledningsaffär — UMEÄ

Värme-, ventilations- och sanitetstekniska anläggningar
Infordra kostnadsförslag. Tel.-anrop: Anderssons värme.

HENRIK HARJU

Rikst. 422 och 423. UMEÄ. Lokal: Kungsg. 63.
Färg-, Kemikalie- & Tapetaffär. Avdeln. för fotografiska artiklar.

Rekommenderar sin sortering av: Färger, Fernissor, Oljor, Falu Rödfärg, Tapeter, Kameror, stor sortering, Förbands- och Sjukvårdsartiklar m. m. Order till landsorten expedieras omgående.

Olofsson & C:o Plåtslageri

Haga, UMEÄ. Tel. 10 36, 10 33, 10 34

Takreparationer — Allt slags Plåtslageri och Rostfritt.
FÖRTENNINGAR

Vid komplettering av Linneförrådet
vänd Eder med förtroende till oss

DUKTYGER — HANDDUKAR

Alltid det bästa till billigaste priser

SANDBERGS, Kungsgatan 53, UMEÄ — Rikst. 102

Ö R E B R O**Karlssons Livsmedel**

EKERSG. 24 — ÖREBRO

Bästa inköpskälla för

KÖTT-, FLÄSK- & CHARKUTERIVAROR

Örebro Lump- & Skrotaffär

Magasin och Kontor, Triangeln, Örebro. Tel. 130 43

Köper och säljer i parti och minut: Järn- och Metallsrot,
samt Lump av alla slag. Tomglas m. m.

Ö R E B R O**KOL- & KOKSAKTIEBOLAG**

REKOMMENDERAS!

STORA HOTELLET

Ö R E B R O

Telefoner Namnanrop

Stil, kvalitet och god passform

utmärker KAPPAN Ni köper hos oss.
Därtill är priset det lägsta möjliga.

SANDBERGS A.-B. — Olaigatan 13 - Tel. 184 74
JÄRNTORGET - ÖREBRO

B R Ä N N V E I D

av alla sortiment levereras över
hela länet samt i minut i Örebro

ÖREBRO LÄNS SKOGSÄG.-FÖRENING. Tel. 157 02, 117 16

ERIC SJÖQVIST

FOTOGRAFIATELIÉR

Ö R E B R O

Drottninggatan 11. Telefon 111 01

Jahrls Mekaniska Verkstad

Frykstensgatan 2-6 — Örebro. Telefon 130 77

PRECISIONSVERKSTAD FÖR FINMEKANIK**Arvid Anderssons Konditori**

(Harald Lindberg) ÖREBRO

STORGATAN 20

TELEFON 124 02

REKOMMENDERAS!

Vid besök i Örebro

REKOMMENDERAS

FENIX — FREDEN — TERRASSRESTAURANTEN
BERGSLAGENS ALLM. RESTAURANTAKTIEBOLAG

Träkolsgeneratorer

för olika ändamål

A.-B. GASGENERATOR, Örebro

Tel. 154 48

KRONMÄRKTA ÄGG —
ÄGG NI KAN LITA PÅ

Örebro Läns Äggcentral

förening u. p. a.

Ö R E B R O

Tel. 169 49

RESANDE

som besöka Örebro tag in å hotell Continental. Ett 50-tal
resanderum med alla bekvämligheter. Fullständiga rättig-
heter. Dagligen musik. Telefon: Namnanrop

G. Petterssons Metallgjuteri

ÖSTRA TRIANGELN — ÖREBRO — TELEFON 132 33

Utför gjutningar av alla slag i Lager, Brons, Röd gods,
Mässing, Aluminium. Ett förstklassigt, tätt och prima gods
garanteras. Snabb leverans. Lägsta möjliga priser.

BETALD ANNONSPLOTS